

LUNDS
UNIVERSITET

Sociologiska Institutionen

Organiseringens influens på etnisk identitet

~ * ~

Hawai'i i övergång – Från mindervärdeskomplex
till kamp om självständighet

Författare: Sylwia Murman

Kandidatuppsats: Soc 344, 41 – 60 p

Vårterminen 2006

Handledare: Carl-Göran Heidegren

Abstract

Författare: Sylwia Murman

Titel: Organiseringens influens på etnisk identitet. Hawai'i i övergång – Från mindervärdeskomplex till kamp om självständighet.

Kandidatuppsats: Soc 344, 41 – 60 p

Handledare: Carl-Göran Heidegren

Sociologiska Institutionen, Vårterminen 2006

Under 70 –talet förändrades det hawaiianska folkets etniska identitet, då en frihetsrörelse uppstod. Det finns anledning att begrunda om identitet och samhällsförändringar har en ömsesidig relation, där förstärkning respektive försvagning av identitet är beroende av samhällsutveckling. Frihetsrörelsens framväxt reflekterar den problematik som hawaiianerna har stött på. Rörelsens mål är att utveckla en stark etnisk identitet bland det hawaiianska folket, genom olika projekt som knyter dem med en utveckling av kulturen.

Det utfaller sig relevant att analysera samhällsutveckling visavi identitetens förändring. För att detta ska bli möjligt finns anledning till att se på den diskursiva bild som hawaiianerna har levt inom och gör idag. Förändringen i det hawaiianska samhället består av olika faser, med den som utmärker sig i modern tid ter sig i samband med frihetsrörelsen uppkomst. Det är då relevant att begrunda frihetsrörelsens relevans till den etniska identitetsutvecklingen bland det hawaiianska folket.

I analysen av detta problem kommer tre redskap att användas: En analys av den historiska bakgrunden, och nutida situation. Därefter ett teoriavsnitt som förklarar identitetens samband med samhällsstrukturen. Denna har medvetet placerats efter den hawaiianska beskrivningen för att förstå sambandet mellan teori och resonemanget kring problematiseringen. Därefter redovisas en intervju gjord med Ohana Council, en aktiv frihetsrörelse som använder kontroversiella metoder i sin agenda, i jämförelse med andra ursprungsfolks metoder.

Den hawaiianska identiteten speglades i ett mindervärdeskomplex till den vita befolkningen under en lång tid. Men när den hawaiianska rörelsen uppstod påverkade det medvetenheten kring hawaiianernas situation både den historiska och nutida. Resultatet har blivit en parallell utveckling mellan en distansering från staten och samhörighet bland den hawaiianska befolkningen. En förstärkt etnisk identitet har medfört en kamp om rätten till utveckling av sin kultur som är grunden för en fortsatt hawaiiansk identitet.

Nyckelord: Etnisk Identitet, Erkännande, Mindervärdeskomplex, Organisering, Diskurs, Hawaii.

1. Inledning	1
1.1 Syfte och ämnesval.....	1
1.2 Frågeställning	2
1.3 Avgränsning och metod	2
1.4 Disposition	3
1.5 Problem och forskarroll.....	4
2. Förändringar av samhällsstruktur på Hawai'i	5
2.1 Bakgrund och historia	5
2.1.1 Hawai'i under förkolonialism.....	6
2.2 Rekonstruktion av sociala struktur	7
2.3 Hawai'i i modern tid	9
2.3.1 Rörelsens uppkomst	10
2.4 Modern diskurs.....	12
3. Teori	14
3.1 Diskussion kring uppkomst av identitet	14
3.1.1 Identitet skapad ur en maktstruktur	15
3.1.2 Erkännandet:: en grundläggande byggsten för identitet	16
3.2 Politik och identitet	16
3.2.1 Organisation och identitet	17
4. Organiserade Hawai'i	18
4.1 Intervjuresultat	19
5. Analys	23
5.1 Identitet och diskurs	23
5.2 Identitet utvecklade i en samhällsreform	24
6. Slutsats	27
6.1 Slutord	27
Referenslitteratur	29
Bilaga 1	30

1. Inledning

Identitetsbegreppet har under det senaste decennerna förändrats, allt eftersom samhällets struktur har utvecklats, till vad vi kallar ett nätverksamhälle i den globaliserade eran. När människans omgivning byter skepnad finns det skäl att tro att identiteten också gör det. Inom västvärlden existerar uppfattningen att identitet inte behöver vara lika knutet till etnicitet eller geografisk plats som det var förr då migration och beredskap till anpassning är så pass vanlig. Vi bär på en globaliserad identitet där kommunikation och samarbete är centralt. Trots bilden av kulturell sammansmältning och marknadsorienterad identitet, så har folkgrupper börjat avskilja sig från varandra och staten där man ofta använder etnicitet och geografi för att profilera sig. Diskussionen om identitet och erkännande blir då en aktuell problematik att belysa.

Den amerikanska delstaten Hawai'i är ett exempel på ett mångkulturellt samhälle, där det skedde en kraftig förändring inom hawaiianernas etniska identitet under 70-talet då en frihetsrörelse bildades. I Sverige har det funnits en snarlik konflikt mellan samer, staten och skogsbrukarna. Samer kämpade om rätten till mark och man medvetengjorde länken mellan etnisk identitet och ländrättigheter. Resultatet har blivit att samerna tack vare rätten att bruka mark, har utvecklat en stark kultur och samisk identitet. Detta som samerna har lyckats med till viss grad är ett globalt problem för ursprungsbefolkningar. Att få en stark etnisk identitet är något som blir allt viktigare att sträva efter för minoriteter. I denna era ser de en chans att uttrycka sin situation. Idag kan man observera ökad separatism och grupperingar inom samhällen. Grupperingar med fundamental struktur där betoning på religion, geografi eller etnicitet förekommer har blivit allt vanligare. För att förstå konflikter med etniskt inslag blir det viktigt att diskutera den etniska identitetens uppkomst.

1.1 Syfte och ämnesval

Denna uppsats har som syfte att diskutera identitetsförändringar som sker när samhällets struktur utvecklas. Det är viktigt att diskutera globalisering och identitet i detta sammanhang, då blandning av kulturer öppnar samhällen samtidigt som en inåtvändning sker från vissa håll eller en organisering med slutenhet som resultat. Att organisera sig har blivit en taktik för att uppnå en önskan om förändring i samhället där de organiserade ofta känner sig underlägsna i en maktstruktur.

Hawai'i, är ett paradiset för många, men för hawaiianerna är det en plats för kamp om kulturell identitet. Jag vill analysera detta samhälle som i modern tid utvecklats till en allt starkare hawaiiansk organisation. Syftet är att diskutera olika, både historiska och nutida händelser som inträffat som i sin tur har påverkat den etniska identiteten och medvetandet om denna.

Mitt mål är att problematisera identiteten hos den hawaiianska ursprungsbefolkningen som lever inom den västerländska världen. Som de flesta ursprungsbefolkningar lever de marginaliserat. Anledningen till att jag har valt hawaiianerna i min analys har med deras förhållande till sitt land att göra. En viktig omständighet är att hawaiianerna inte har några rättigheter som ger dem möjlighet till försörjning och praktisering av kultur. Det har aldrig funnits en period av restaurering eller uppbyggande av en säker etnisk identitet med stöd hos regeringen. Som t.ex. indianerna eller samerna då de har erkänts landområden som de använder för att utveckla sin kultur, språk och historia. Därför är Hawai'i en intressant plats för analys, i en tid då rörelsen utvecklas, och identitetsförändringen är en pågående process.

1.2 Frågeställning

För att förstå den situation som hawaiianerna befinner sig i måste man titta på det historiska händelseförloppet som utgör en central grund för deras situation idag. Målet blir att undersöka de faktorer som påverkar hawaiianernas identitet och förändringar av denna, både historiskt och i nutid. Samt vilken betydelse diskursen har för identitet.

För att koppla rörelsens uppkomst till identitet finns anledning att titta historiskt på vilka förutsättningar som existerade, för att denna skulle växa fram. Samt om rörelsen har påverkat eller transformerat den etniska identiteten.

När man analyserar en ursprungsbefolkning är det nästintill omöjligt att bortse från landrättighetsfrågor. Det är då lämpligt att analysera hur stor betydelse rätten till mark har för den etniska identiteten.

1.3 Avgränsning och Metod

Den föredömliga metoden hade varit om jag själv hade möjlighet till att vara på Hawai'i för att undersöka strukturerna som existerar där och hur själva hawaiianerna upplever sin identitet. Men av olika skäl har detta inte varit möjligt. Jag har dock genomfört en intervju med en hawaiiansk frihetsrörelse, Ohana Council. Intervjun har på grund av ekonomisk knapphet genomförts via E-mail. Jag stödjer mig av denna anledning på Kajsa Ekholm Friedmans fält-

arbetsstudier för att presentera hawaiianernas syn. Ekholm Friedmans resultat har baserats på en allmän syn från det hawaiianska folket, och därför kompletterar dessa två metoder varandra väl. Att intervjua en offentlig person från Ohana Council kommer att tillföra deras syn på identitetsproblematiken. Att rörelsen kommer till tals skapar ett samspel mellan teorin och empirin. Intervjusvaren kommer att behållas i sin originala engelska form.

~ * ~

Jag har valt att analysera frågeställningen med hjälp av identitetsteorier som framförallt Charles Taylor och Stuart Hall presenterar. Båda har fokus på det multikulturella samhället och tar upp begrepp som erkännande, maktstruktur och politik. Deras teorier och resonemang är relevanta i denna uppsats.

För att förstå den situation som hawaiianerna befinner sig i blir diskursen ett oundvikligt redskap. Därför kommer denna uppsats att nyttiga sig av en diskussion om diskursen som förklarar identitetsproblematiken, och därmed också frihetsrörelsens kamp. Jag har använt Stuart Halls riktlinjer för diskursen, där han menar att identitet är frågan om att använda resurser inom historia, språk och kultur. Inte för att undersöka vem man är eller var man kommer ifrån utan vem man vill vara, hur man blivit representerad, i förhållande till hur man vill representera sig.¹

1.4 Disposition

En historisk bakgrund är viktig i detta sammanhang då det är svårt att förstå hur frihetsrörelsen har kunnat förändra självbilden av hawaiianerna. Rörelsen baserar sin grund på historien och svaren på frågor kring identitet och erkännande finner man även inom historien. Det historiska avsnittet placerar jag först i uppsatsen, som en grund för att förstå det nutida sammanhanget. Det omöjligt att presentera hela den hawaiianska historien i en uppsats av denna omfattning. I detta avsnitt har jag därför valt ut den mest relevanta fakta för att beskriva diskursen och samhällets förändringar. Därefter diskuteras den sociologiska teorin. På så vis får läsaren en förståelse för den teoretiska diskussionen i ett sammanhang. Därefter kommer resultatet av en kortare intervju där rörelsens syn kommer till tals. Dessa tre moment kommer att knytas samman i en analys där frågeställningen besvaras.

---

¹ Hall, Stuart & du Gay, Paul. (1996): *Questions of cultural identity*. London: Sage. s. 5

1.5 Problem och forskarroll

De problem som kan uppstå med intervjumetoden som jag har valt, dvs. intervju genom E-mail, är att jag som forskare inte kan styra intervjun på samma vis som vid en personlig kontakt. Givetvis kan jag skicka följdfrågor men resultatet blir inte riktigt detsamma som att intervjua på traditionellt sätt. Intervjun som jag utför är dock viktig eftersom den belyser problematiken från ett politiskt synsätt.

~ * ~

Det går aldrig att komma ifrån den subjektiva bild man har av samhället. Man har ett bagage av erfarenheter med sig som styr ens val av ämne och de man väljer att framställa i sin forskning. Denna uppsats hade fått en annan karaktär om jag inte själv, vid tidigare tillfällen hade vistats på Hawai'i i forskningssyfte. Den bild som jag har av Hawai'i är en bild som har utvecklats i anslutning till tiden då jag vistades där. En vanlig turist möter ytterst sällan en hawaiian och stöter dessutom knappt på deras problematik. Att jag har varit där har påverkat min syn på konflikten. Men inte som en påverkan av resultat utan en resurs inom problematiken. I detta sammanhang har jag valt att få fram den hawaiianska rörelsens röst så att resultatet inte kretsar kring en teoretisk grund med en blandning av min subjektivitet.

~ * ~

2. Förändringar av samhällsstruktur på Hawai'i

2.1 Bakgrund och historia

Hawai'i är beläget i centrala Stilla Havet och består av åtta öar. Öarna räknas till att vara den mest isolerade platserna i världen, med 320 mil till närmaste granne.² Trots isoleringen är Hawai'i ett viktigt centrum för handel, vad gäller handelsvägar mellan Asien och Nord-/ Sydamerika, och Australien.³ Det finns ca 1,2 miljoner invånare på samtliga öar, där Oahu är huvudön.⁴ Honolulu med Waikiki, har fokus på massturismen, amerikanska försvaret och internationella företag.⁵ Kaho'olaw är en historiskt viktig ö eftersom denna plats användes som militärt provbombsområde, och blev en symbol för konflikten mellan Natives och Non-natives.⁶

Hawai'i är ett område av mångkulturell art, vilket är ett arv från plantagetiden. De tre största etniska grupperna är vita, japaner och hawaiianer. Den vita befolkningen utgör 24,1 %, japanerna 20,4 % och Hawaiianerna 18 %, av befolkningen.⁷ Andra etniska grupper består av filipinos 11,4 %, kineser 4,7 % och mindre grupper såsom koreaner, samoaner, puertoricaner och svarta.⁸ Samhället består även av turister som räknas till 6 – 7 miljoner besökare varje år.⁹ Trots den stora inkomsten från turismen är Hawaiiis största inkomst den illegala marijuana-skörden, som omfattar 10 miljoner US\$ årligen i jämförelse med turismen som alstrar 7 miljoner US\$, och de militära aktiviteterna 2,5 miljoner US\$.¹⁰

~ * ~

Fram till andra världskriget dominerades Hawai'i fullständigt, både ekonomiskt och politiskt av "The Big Five", en kartell av fem enorma företag som omkring år 1930 kontrollerade 95 % av sockerindustrin. Sedan år 1954 har den politiska makten legat i händerna på japaner. Men det är inte denna makt som är den väsentliga ur en maktaspekt i dagens samhälle, eftersom

---

² Cowan, Jane K., Dembour, Marie- Bénédicte. & Wilson, Richard A. (2001): *Culture and Rights*. Cambridge: University Press. s. 43

³ Cowan, J K. m fl (2001): s. 43

⁴ http://factfinder.census.gov/servlet/ADPTable?_bm=y&-qr_name=ACS_2004_EST_G00_DP3&-geo_id=04000US15&-ds_name=ACS_2004_EST_G00_

⁵ Ekholm Friedman, Kajsa. (1998): *Trubbel i Paradiset. Hawaiianernas återkomst*. Stockholm: Elander Gotab s. 20

⁶ Ekholm Friedman, K. (1998): s. 19

⁷ Statistiken kan vara missvisande, eftersom man räknar hawaiianer i statistik med andra etniciteter från Stilla Havs regionen. Det finns också en separat allmän statistik med folk som har två nationaliteter eller fler.

⁸ http://factfinder.census.gov/servlet/ADPTable?_bm=y&-qr_name=ACS_2004_EST_G00_DP1&-geo_id=04000US15&-ds_name=&-redoLog=false

⁹ Ekholm Friedman, K. (1998): s. 20 - 21

¹⁰ ibid

den ekonomiska makten är den indirekt styrande. Idag ser makten annorlunda ut än tidigare. I dagens Hawai'i har makten inte ett enhetligt ansikte utan är mer utspridd. Det moderna Hawai'i domineras av den så kallade "Big Business" i den globaliserade världen. Ekonomin styrs av multinationella bolag som är både baserade i och utanför USA. Japanerna är dock den mest framgångsrika och politiskt starka etniska gruppen.¹¹

2.1.1 Hawai'i under förkolonialism.

Det sociala system som Cook mötte när han för första gången anlände på hawaiiöarna (1778/79), utvecklades mellan 1400-talet och 1600-talet.¹² Den ursprungliga hawaiianska sociala strukturen innebar tabun, restriktioner och ett konservativt hövdingssamhälle. Riket var uppbyggt kring ett odlingssamhälle där man utnyttjade de fyra odlingszonerna för att framställa olika grödor. Den hierarkiska ordningen innefattade en överklass som levde på bönder och vanligt folk. Överklassen behövde mat, hantverksprodukter, tjänster och upppassning året runt, och det förekom knappast någon social kontakt mellan de och bönderna. Samtidigt gav överklassen inget i utbyte i form av materiella ting utan endast symboliska gåvor.¹³ Idéer som konstbevattningssystem kom uppifrån inte som vi kan tänka oss nerifrån, bönderna utförde endast arbetet. Men som av symboliskt agerande utförde även "ali'i"¹⁴ lite arbete. Inte för att de var bönder utan för att påpeka deras egendom.¹⁵ Aristokratin levde i en separat värld. De mängder av tabun som existerade gjorde dem otillgängliga för vanligt folk. Exempelvis var bönderna inte tillåtna att se på dem.¹⁶ Gamla hawaiianska berättelser tyder på att det vanliga folket älskade sina "ali'i" och ville göra allt för dem.¹⁷ Vi kan tycka att det var tvärtom men den hawaiianska överklassen hade ett symboliskt värde för "maka'ainana".¹⁸

Det vardagliga livet för alla hawaiiianer hade inslag av socialt umgänge som man värderade högt. Att surfa är en hawaiiansk uppfinning och det speglade den hawaiianska livsstilen väl.

---

¹¹ ibid s. 23

¹² ibid s. 131 - 132

¹³ ibid s. 137

¹⁴ Ali'i är det hawaiianska ordet för den gamla hawaiianska överklassen. Överklassen finns även idag, men inte i officiell form.

¹⁵ Ekholm Friedman, K. (1998): s. 141

¹⁶ ibid s. 145

¹⁷ ibid s. 138

¹⁸ Ett hawaiianska ord, för vanligt folk. De som inte är aristokrater.

2.2 Rekonstruktion av social struktur

Mary Louise Pratt använder uttrycket ”kontaktzoner” för att beskriva den historiska situationen på Hawai’i. När olikartade kulturer möts och dominans kontra underordning utvecklas skapas en kontaktzon. Till skillnad från termen ”fronter” som mer koncentrerar sig på ett centrum för händelser. Kontaktzoner lägger en fokus på en interaktion mellan lika centrerade kulturer eller etniciteter. Pratt använder även terminologin transkulturalism för att beskriva den kulturella mötesplatsen, där etniciteter eller kulturer påverkar varandra och integrerar med varandra.¹⁹

~ * ~

Efter mötet med den vita befolkningen började samhället omformas på socialt och kulturellt plan. När Cook anlände skedde ett utbyte. Han ville ha mat och gav järnföremål som betalning. För Cook var detta en naturlig händelse men för hawaiianerna var handlingen främmande. Mötet ledde gradvis till en integrering i det globala systemet för hawaiianerna, där väst ända fram till 70-talet hade den centrala makten.²⁰

I slutet på 1900 – talet fanns två etniska grupper inom överklassen, hawaiianer och den vita befolkningen. De två kulturerna opererade sida vid sida där den externa kulturen gradvis och successivt transformerades till en intern.²¹ Denna utveckling ledde till att den hawaiianska överklassen gradvis förlorade makten. Anledningen till att den vita befolkningen och hawaiianer inte samexisterar idag beror på två skeden. Dels berodde det på den påträngande mentaliteten som koloniserarna stod för, men också för att den hawaiianska överklassen intresserade sig mer för det goda livet, än en prospekterande personlig ekonomi. Den hawaiianska överklassen hade deltagit i handeln till viss del, men istället för att investera förekom en överdriven lyxkonsumtion.²² Den vita befolkningens mål med reformerna var att skapa ett ”civilt” samhälle med ekonomisk progression. Det nya systemet blev baserat på marknaden istället för relationerna mellan ”*ali’i*” och ”*maka’ainana*”, som existerade tidigare och grundades i ”*aloha*”²³ och lojalitet.²⁴

~ * ~

De två första samhällsreformerna som inträffade i det gamla kungadömet försiggick under två faser. Den första fasen utspelade sig mellan åren 1820 och 1844. Då inträffade kristen etable-

---

¹⁹ Cowan, J K. m fl (2001): s. 45

²⁰ Cowan, J K. m fl (2001): s. 43 - 45

²¹ Ekholm Friedman, K. (1998): s. 125

²² ibid. s. 161 - 162

²³ Kärlek. Förekommer idag också i samband med aloha Aina: kärlek till land (et).

²⁴ Cowan, J K. m fl (2001): s 44

ring i det hawaiiiska samhället. Följden blev olika kulturella och sociala förändringar. Den religiösa konverteringen innebar även en reform inom äktenskapslagen. I den dåvarande genusrelationen som var etablerad i det förkoloniala hawaiiiska samhället, existerade inte stora skillnader mellan manligt och kvinnligt²⁵ på samma sätt som det gjorde och fortfarande gör i Europa. Exempelvis fick man inte skilja sig i det nya kristna samhället medan den gamla hawaiiiska kulturen tillät detta. Lag och normsystem utvecklades, avseende kvinnor. Resultatet blev att de fick en mer passiv och inskränkt offentlig roll. Denna förändring fick stora politiska konsekvenser eftersom kvinnor tidigare innefattade en del av makten, vilken reducerades med tiden.²⁶ Hawaiianerna hamnade i en situation där de blev tvungna att leva i ett främmande relationssystem.

År 1844 till 1852 ägde den andra fasen rum då det västerländska rättsväsendet introducerades på Hawai'i.²⁷ Det hawaiiiska regelverket var inte anpassat efter en internationell standard. För att handeln skulle fungera var man tvungen att reformera samhällets regelverk. Det var framförallt ett påträngande krav från den redan etablerade handelsklassen som skapade miljön och förutsättningarna för förändringen, än en önskan från hawaiiianerna. Fram till 1850 – talet hade man redan fastslagit ett angloamerikanskt lagstiftnings-, domstols- och fängelsesystem. När man först etablerade det nya rättssystemet, så låg fokuset på hamnens lag och ordning. Denna lag var anpassad efter handelns behov men blev allmängiltig för alla.²⁸

En annan stor och viktig kulturell förändring blev privatisering av mark. Denna förändring är viktig att notera eftersom den utgör grunden för frihetsrörelsens agenda idag. Kontrollen över mark var en nödvändighet för socker- och risodlarna, där konsekvenserna för de flesta hawaiiianerna blev förlorade hem.²⁹ Tidigare hade inte konceptet av privat landegendom i vår mening existerat eftersom landet inte tillhörde människor. Tvärtom existerade en miljömedvetenhet inom den hawaiiiska kulturen som fortfarande är vid liv inom rörelsen idag.³⁰

---

²⁵ ibid s. 43

²⁶ ibid s. 44

²⁷ ibid

²⁸ ibid

²⁹ ibid. s. 43

³⁰ Ekholm Friedman, K. (1998): s. 287

2.3 Hawai'i i modern tid

Dagens officiella bild ger ett intryck av att Hawai'i är ett etniskt paradiset, där alla kulturer och etniciteter lever i harmoni med varandra. Men så är det inte. Hawaiianerna är fortfarande marginaliserade, exkluderade och diskriminerade. Kajsa Ekholm Friedman menar att det alltid har funnits diskriminering av hawaiianer och andra etniska minoriteter, och existerar även omvänt. Olika fall har skapat spänningar på båda håll, t.ex. det första fallet, Massie-fallet,³¹ som fick en axelererande effekt på förhållandet mellan hawaiianerna och den vita befolkningen.³²

~ * ~

När man som utomstående studerar den hawaiianska historien, kan det verka som om de först försvinner och blir amerikaner för att sedan under 70-talet återuppstå. Men idag menar hawaiianerna själva att det inte finns ett "ancient Hawai'i", eftersom de alltid har funnits och fortfarande finns kvar. Ekholm Friedman understryker att vissa aspekter av kulturer kan försvinna, men att detta inte innebär en total utplåning av en folkgrupp. Det handlar bara om att hawaiianerna under en viss period inte gärna ville definiera sig som hawaiianer. Ekholm Friedman påpekar att det inte är så lätt att försvinna, speciellt inte när synliga skillnader som hudfärg är så uppenbara. Detta har dessutom resulterat i att man blivit behandlad som sekundära medborgare.³³ Vilket påpekade ett distanstagande från den vita befolkningens sida.

~ * ~

Idag kammar turistindustrin in enorma vinster och dessa ökar ständigt. Många har förlorat sina landområden där den behövts för turismverksamheter. Vissa hawaiianer sover i bilvrak eller på stranden. När de stör omgivningen använder man polis eller militär för att jaga bort dem.³⁴

Majoriteten av hawaiianerna har de mest okvalificerade yrken och en stor del är arbetslösa. De är överrepresenterade vad gällande allt som har med problem att göra. T.ex. dålig hälsa, tonårsgraviditet, kriminalitet, dåliga skolresultat.³⁵ Många hawaiianer har under uppväxten och barndom framställts av samhället dumma och svaga, och att det dessutom an-

---

³¹ Ett fall där en vit militärhustru, år 1931, gick hem från en fest. Några timmar senare hittade man henne slagen, och hon påstod att ett gäng "locales" hade våldtagit henne. På sjukhuset identifierade hon några stycken och fallet undersöktes inte mer. Detta fick en axelererande effekt, då militären beslutade att ta lagen i egna händer, och sköt en hawaiian från de utpekade. Fallet blev känt över hela USA, där man antydde att Hawai'i inte längre var säkert för vita kvinnor. Fallet är ett känsligt ämne än idag. Många liknande fall existerar idag, och skapar olika spänningar mellan etniciteterna.

³² Ekholm Friedman, K. (1998): s. 47

³³ ibid. s. 62 - 63

³⁴ ibid. s. 90

³⁵ ibid. s. 24

sågs vara deras eget fel att de förlorade sitt land.³⁶ Därför valde vissa bort att definiera sig som hawaiianer. Denna officiella syn speglar mindervärdeskomplex som existerade före år 1970.

2.3.1 Rörelsens uppkomst

Den kulturella identiteten var suddig i sin karaktär innan 70 - talet, men blev tydligare då man distanserade sig från den dominerande makten.³⁷ Under denna tid uppstod en frihetsrörelse på den samhälleliga arenan.³⁸

~ * ~

Frihetsrörelsen har framförallt växt fram då ett erkännande av den hawaiianska kulturen inte existerade under första hälften av 1900-talet.³⁹ Rörelsens uppkomst blev ett resultat av kampen mot lokala utvecklingsprojekt som innebar att mark togs i bruk för turismnäringens ändamål. År 1976 uppstod "Project Kaho'olawe Ohana", (PKO), en organisation som riktades mot militärverksamheten på Kaho'olawe. Konflikten innebar att man skulle stoppa provbombningarna som ägde rum på helig hawaiiansk mark.⁴⁰ 1987 skapades "Ka Lahui Hawai'i", som resultat av att plantagesystemet fick ge vika för turistindustrin.

Under denna tid fanns ingen etnisk solidaritet bland hawaiianerna vilket man skapade på ett idealt plan, och en hawaiiansk frihetsrörelse växte fram. Därmed får subjektet en kollektiv etnisk identitet i förhållande till omgivningen. Följden blev en etnisk gruppering av hawaiianer och rörelsen utvecklades till ett kollektivt projekt.⁴¹ I konstruktionen sökte hawaiianerna gemensamma rötter som stärkte relationerna mellan dem, samtidigt som det skedde en differentiering från andra etniska grupper. Rörelsens framväxt innebar ett distanstagande från staten och en förstärkt etnisk konflikt utvecklades mellan hawaiianerna och staten.⁴²

~ * ~

Ekholm Friedman framställer en annan synvinkel på rörelsens uppkomst, nämligen att den vita befolkningens makt försvagades på den offentliga arenan. Ekonomin decentraliserades inom det globala systemet och den dominanta vita makten försvagades. Samtidigt bleknade mindervärdeskomplexet.⁴³ Ekholm Friedman använder Bourdieus förklaring där han menar

---

³⁶ *ibid.* s. 66

³⁷ *ibid.* s. 79

³⁸ *ibid.* s. 53

³⁹ <http://www.hawaii-nation.org/>

⁴⁰ Ekholm Friedman, K. (1998): s. 60

⁴¹ *ibid.* s. 80

⁴² *ibid.* s. 81

⁴³ *ibid.* s. 54 - 56

att sådana komplex växer fram, då den symboliska makten innehas av en dominerande grupp.⁴⁴ Assimilering endast fungerar i uppgångsperioder då man har en attraktiv och harmonisk identitet att uppgå i. När den främmande kulturen innefattade makten i samhället ville hawaiianerna identifiera sig med makten. Efter decentraliseringen strävade inte hawaiianerna längre att bli som den vita befolkningen, utan sökte efter sin egen etniska identitet.⁴⁵

~ * ~

Den hawaiianska rörelsen har en etno-nationalistisk karaktär. Ekholm Friedman menar att denna typ av rörelser är speciella eftersom de har en ambition att omfatta "folket" i dess helhet. Men också för att de ofta är våldsamma och destruktiva i förhållande till "den Andre".⁴⁶ Frihetsrörelsen har generellt radikaliserats och ställer allt större krav på staten. Dock har den aldrig varit destruktiv utan förhandlat sig fram med inslag av diplomati.⁴⁷ Den är uppbyggd kring hawaiianska sociala mönster som grundas i förståelsen kring "aloha".⁴⁸

Rörelsen har egentligen aldrig varit sammanhållen utan det finns radikala alternativ som "Ohana Council", med Dennis "Bumpy" Kanahale, den närmaste släkting till King Kamehameha I, som ledare. Den radikala rörelsen vill återge hawaiianerna sitt land, medan andra organisationer menar att mark som motsvarar halva Hawaiis landyta är mer realistiskt. Genom att få tillgång till mark, menar rörelsen att de endast då kan uppleva sig själva som hela hawaiianer.

Idag är den politiska utgångspunkten för frihetsrörelsen den som dem anser olagliga annekteringen. År 1893 inträffade en statskupp från de vita jordägarnas sida mot den hawaiianska monarkin. Rörelsen menar att annekteringen var olaglig i sin struktur där det ledande argumentet är att den dåvarande drottningen Lili`uokalani, inte hade något val till att annektera bort landet till USA. De amerikanska styrkorna som anlände i Honolulu hamn var överlägsna det hawaiianska folket, och ett blodbad skulle inträffa om inte drottningen skrev under annekteringen.⁴⁹

Idag vill den hawaiianska rörelsen återskapa relationen mellan hawaiianerna och deras land, men även förstärka relationen till historia, språk och det ursprungliga levnadssättet. För vissa har detta sökande inneburit släktforskning och ökat intresse för land- eller arvsrättigheter. Men för de flesta innebär det en tillhörighet till en stor Ohana [familj]. För de allra flesta

---

⁴⁴ ibid. s. 66-67

⁴⁵ ibid. s. 54 - 55

⁴⁶ ibid. s. 61 - 62

⁴⁷ ibid. s. 91

⁴⁸ ibid. s. 79

⁴⁹ <http://www.hawaii-nation.org/soa.html>

har rörelsens uppkomst också medfört en starkt självkänsla och stolthet över det hawaiianska.⁵⁰

Sedan etableringen av frihetsrörelsen har hawaiianerna varit aktiva både nationellt och internationellt, med besök på FN:s högkvarter. De har deltagit i olika konferenser tillsammans med organisationer från andra delar av Stilla Havs regionen.⁵¹

2.4 Modern diskurs

Dominansförhållandet på Hawai'i innebär att eliten skapar en bild av samhället som i sin tur blir den objektiva och "sanna" bilden. Det existerar en officiell statistisk bild av hawaiianerna där de framställs på ett underlägset vis.⁵² Ett exempel är att hawaiianerna inom officiell statistik har klassificerats som "part-hawaiians", [del-hawaiianer]. De har i stort sett gift sig och fött barn främst med den invandrande vita befolkningen, men även andra etniska grupper. Enligt hawaiianerna är det finare att vara "ren" än att vara "hybrid". Diskursen blir därför annorlunda än i vår del av världen där hybriditet utmärker den nya typen av människan, med urban internationell adaptation. Diskursen av hawaiianer som blandade är viktig eftersom den antyder att det inte finns några riktiga hawaiianer kvar. Därför kan ingen grupp göra anspråk på att vara en värdnation, menar Ekholm Friedman.⁵³ Den etniska blandningen gjorde det också möjligt för hawaiianerna att identifiera sig med andra etniska grupper.⁵⁴

~ * ~

Ekholm Fridman antyder att det existerar två olika diskurser parallellt som beskriver vem som är hawaiian. Den första antyder att alla som har bott på Hawai'i en viss tid är hawaiianer oavsett etnicitet. Nationen kopplas till staten och territorium inte etnisk grupp, dvs. öppen nationalism. Den andra riktar sig däremot till att belysa skillnaden mellan Natives och Non-natives. Nationaltillhörigheten begränsas till en etnisk grupp, dvs. stängd nationalism.⁵⁵ Båda nationalismerna existerar sida vid sida som två diskurser. Det handlar nämligen om att ha den hawaiianska mentaliteten och "aloha". Detta kan vem som helst ha oavsett etnisk tillhörighet eftersom hawaiianerna inte har monopol på "aloha". Denna syn är den allmänna officiella

---

⁵⁰ Ekholm Friedman, K. (1998): s. 80 - 81

⁵¹ ibid. s. 61

⁵² ibid. s. 71

⁵³ ibid. s. 23

⁵⁴ ibid. s. 66 - 67

⁵⁵ Ekholm Friedman, K. (1998): s. 72

bilden.⁵⁶ Men samtidigt existerar en uppfattning hos vissa hawaiianer, att förståelsen för ”*aloha*” endast existerar inom den etniska hawaiianska gruppen.

Idag vill man officiellt införa en bild av Hawai'i som bejakar det positiva med mångkulturalism. Detta skulle gynna turismen och ge sken av att allt är bra och att alla lever fredligt. Samtidigt skulle en sådan uppfattning ge utrymme för eventuella överenskommelser med rörelsen.⁵⁷

~ * ~

---

⁵⁶ *ibid.* s. 73

⁵⁷ *ibid.* s. 76

3. Teori

I detta avsnitt ges en teoretisk diskussion om diskurs, erkännande och identitet. Begreppen är viktiga att diskutera eftersom det är inom dessa termer som identitet ändrar sin karaktär och är i högsta grad gällande för hawaiianerna.

Det har aldrig funnits en restaureringsperiod på Hawai'i och ingen möjlighet till återuppbyggnad av ett eget kulturellt samhälle.⁵⁸ De befinner sig i en period där dessa termer existerar i en pågående process och den etniska identiteten får en allt starkare karaktär.

3.1 Diskussion kring uppkomst av identitet

Identitet kan beskrivas som sanningen om sig själv. Finns det ingen sanning, missar man meningen med sig själv, och mänskligheten, dvs. subjektet. Denna sanning är människans originalitet som i sin tur definierar personen och reflekterar den kulturella gruppen man ingår i.

Det finns olika perspektiv på identitetsbegreppet. Stuart Hall diskuterar i, ”*Questions of Cultural Identity*”,⁵⁹ de grundläggande mekanismerna för konstruktionen av identitet. I modern tid med globalisering i fokus blir utvecklingen av subjektet vanligt, menar Hall. När ett subjekt kommer i kontakt med omgivningen förändras och utvecklas subjektet. Detta sker eftersom den sociala kontakten, dvs. samhället i sig, och synen på sig själv förändras.⁶⁰

För att en gemensam identitet ska utvecklas krävs ett gemensamt ursprung, eller delad karaktär med en annan person eller grupp. Det krävs en naturlig grupptillhörighet där solidaritet grundas i en lojalitet för att det ska ske en utvecklingen av identitet.⁶¹ När en gruppstruktur uppstår skapas en diskurs. Foucault menar att man borde fokusera på diskussionen kring diskursen som subjektet existerar inom, inte själva subjektet.⁶² Hall anmärker att Foucaults diskussion inte innebär ett avlägsnande av subjektet, utan att det istället är en rekonstruktion eller decentralisering av begreppet.⁶³

---

⁵⁸ Ekholm Friedman, K. (1998): s. 19

⁵⁹ Hall, Stuart. (1996)

⁶⁰ ibid. s. 4

⁶¹ ibid. s. 2

⁶² ibid. s. 14

⁶³ ibid. s. 2

3.1.1 Identitet skapad ur en maktstruktur

Identitet är en representation av subjektet som utvecklas då någon annan bekräftar det.⁶⁴ När relationer medveten gör skillnader mellan personer eller grupper förstärks identiteten. Samtidigt existerar en konflikt mellan det som är annorlunda och normen, dvs. en distansering mellan dem.⁶⁵ Hall menar att det då skapas en maktrelation mellan grupperna som påverkar identitetens utveckling. Den hawaiianska identiteten blir en produkt av ett ständigt påpekande om olikheter mellan dem och den vita befolkningen.⁶⁶ En relation mellan den dominerande gruppen och de som är underlägsna den gruppen uppstår, och en ”vi” och ”dom” mentalitet skapas. Denna maktrelation förstärker samhörigheten inom respektive grupp. Varje grupp utvecklar en egen social identitet.⁶⁷

~ * ~

När man analyserar identitet utifrån ett maktperspektiv blir begrepp som exkludering och marginalisering oundvikligt. De Certeau ser en parallell mellan marginalisering och minoriteter utan landrättigheter. När en dominerande makt kommer in i ett främmande område och marginaliserar den ursprungliga gruppen skapas en överordning och en underordning.⁶⁸ Inom maktstrukturen existerar olika förutsättningar för gruppmedlemmarna vilket beror på deras position i samhället.⁶⁹ Hawaiianerna lever inom en diskurs där de exkluderas från samhället. Deras position ses som lägre än den vita befolkningens och då existerar olika uppfattningar om samhället. I denna konstruktion skapas olika förutsättningar för en utveckling av identiteten.

Lawrence Grossberg utvecklar resonemanget och lägger fram hypotesen att varje kamp om makt kan vara ordnad kring frågan om identitet.⁷⁰ Hypotesen kan tydligt urskiljas på Hawaii. Frihetsrörelsens kamp om makt i samhället är en strävan efter etniskt erkännande.

---

⁶⁴ ibid. s. 88

⁶⁵ ibid. s. 90

⁶⁶ ibid. s. 4 - 5

⁶⁷ ibid. s. 4 - 5

⁶⁸ ibid. s. 91

⁶⁹ ibid. s. 16

⁷⁰ ibid. s. 88

3.1.2 Erkännande: en grundläggande byggsten för identitet

Grunden till en positiv identitet skapas i ett positivt erkännande av subjektet. Erkännandet konstrueras i resultatet av vad ”den Andre” vill se i subjektet. Det är subjektet som söker efter ett erkännande för att utvecklas. Erkännandet formas efter mönster som är baserade på grupp-beteenden. Erkännandet blir därför beroende på om man marginaliseras och exkluderas eller om man etableras och inkluderas. Om man etableras in i en grupp eller exkluderas blir man erkänd eller inte.⁷¹ Den hawaiianska frihetsrörelsens kamp har grundats i en frånvaro av ett etniskt erkännande.

I modern tid har identitetsfrågan hamnat i centrum. Taylor menar att orsaken till detta är att erkännandet tidigare inte var lika problematiskt som idag. Erkännandet fanns då som en naturlig del av tillvaron och man behövde inte leta efter det. Rollfördelningen var strikt bestämd från början med klassindelning och olika arbetsområden.⁷² I dag saknas denna struktur samtidigt som en jakt efter erkännande har växt fram. I hawaiianernas fall existerade en inhemsk social struktur där erkännandet förekom på olika sätt inom strukturen. När den sociala normen och strukturen förändrades miste hawaiianerna därmed strukturen som innefattade erkännandet. En ersättning av den förlorade strukturen har aldrig återuppbyggs.

3.2 Politik och identitet

Globala nätverk och informationssamhälle är betecknande för den moderna staten. Samtidigt har staten förlorat mycket av sin suveränitet. När staten etablerar sig på den globala arenan förloras den regionala makten parallellt med att samhället öppnar sig i nätverk, migration, multikulturalism och ”border-crossing”.⁷³ Samtidigt gör allt fler anspråk på kultur och etnisk identitet.⁷⁴ När privatisering sker försvagas sociala skyddsnet och byråkratiska institutioner. Då denna utveckling sker etableras en ekonomisk makt istället för den sociala strukturen, vilket i sin tur medför försämrade livsvillkor för många. När man anser att utvecklingen har nått en sådan nivå att man inte längre kan kontrollera den finns en strävan efter att återgå till en traditionell livsstil.⁷⁵ Hawaiianerna har länge stått utanför sociala rättigheter och dessutom befinner de sig utanför nätverkssamhället. De får inte samma förutsättningar som den reste-

---

⁷¹ *ibid.* s. 79

⁷² Taylor, Charles. (1994): *Multiculturalism*. Princeton: University Press. s. 34

⁷³ Gränsboende kulturer.

⁷⁴ Taylor, C. (1994): s. 63

⁷⁵ Castells, Manuel. (1997): *The power of identity*. International Limited: Cornwall s.66

rande befolkningen. Frihetsrörelsens mål är att utveckla kulturen och den etniska identiteten, där man även vill återgå till en viss traditionell livsstil.

~ * ~

En annan aspekt inom politik och identitet är medborgarskap. Den liberala demokratin utgår ifrån att medborgarskap är en allmän identitet. Taylor menar emellertid att alla människor är unika och bär på en kulturell bakgrund. Denna bakgrund skiljer sig åt beroende på människans historiska diskurs, och nutida identifikation.⁷⁶ Därför är medborgarskapet inte en självklar grund för en allmän identitet som man kan urskilja i den hawaiianerna rörelsen, då de vill skilja sig från den amerikanska identiteten.

3.2.1 Organisation och identitet

Observation av dagens samhälle antyder att allt fler religiösa fundamentalister existerar, spridning av nationalistiska rörelser ökar och en omdefinition av ras och etnicitet blir mer pockande. Vi har klivit in i en angelägen och ivrig tid av identitet där försöket till att återfå förlorad tid och förlorat territorium, skapar en kultur av "intressegrupper" eller sociala organisationer. Då kan anknytning och solidaritet kanske vara den enda strategin för att uppnå ett önskvärd levnadssätt. Dessa sociala intressen förhandlas ofta genom politiska krav eller anspråk.⁷⁷

Franz Fanon pekar på att den gamla kolonimaktens främsta vapen var den påträngande bilden av de koloniserade. För att ursprungsbefolkningar ska bli "fria" från underordningen måste de ta bort den underlägsna bilden av sig själv, som framställs av de dominerande. Detta gör man enklast genom att organisering sig.⁷⁸

Du Gay drar parallellen mellan organisationer och identitet där han menar att skapandet av organisationer är en reform för individen. Denna process sker då identitet ändras. Problemet är att folk måste ändra på normer, attityder och värderingar för organisationens framgångs skull.⁷⁹ I takt med en ökning av fundamentalistiska rörelser och politiska organisationer, förekommer en allt större distansering visavi staten. Distansering från staten är en nödvändighet för att på så sätt förstärka den etniska identiteten.

---

⁷⁶ Taylor, C. (1994): s. 6

⁷⁷ Hall, S. (1996): s. 59 - 60

⁷⁸ Taylor, C. (1994): s. 65

⁷⁹ Hall, S. (1996): s.151

4. Organiserade Hawai'i

Jag har valt att presentera en utav de frihetsrörelser som är aktiv på Hawai'i och som av allmänheten anses vara den mest fundamentalistiska. Med detta menas inte en extrem rörelse i vår mening med inslag av våld och utnyttjande av medlemmarna för sin vinning skull. Rörelsen heter Ohana Council och har fått stämpeln fundamentalistisk eftersom deras information om hawaiianernas situation, och de projekt som de driver inte stämmer in på den bild som man vill framställa offentligt. Varje onsdag står de på den mest centrala platsen på Waikiki, vid "The Duke Statue", och informerar allmänheten om de orättvisor som de anser sig vara utsatta för. Strategin har varit att gradvis öka på aggressionen, dvs. inte våld utan attityden om det inte sker förändringar. Vid flera tillfällen har de givit ut flyers till turister med texten "*Go home, your not welcome here*", och i vissa tillfällen refererat till dem som "*hoales*"⁸⁰.

Anledningen till att jag har valt denna organisation är för deras framgångar inom offentligheten. De satsar på att förbättra livet för det hawaiianska folket med en rad olika projekt som resulterar i en kulturell medvetenhet och utveckling. Som exempel kan man nämna byn Waimanalo, som är en plats där man har byggt upp ett samhälle för hawaiianer där de kan leva enligt sina egna mönster. Detta är inget legitimt projekt från statens sida men Ohana Council menar att man bara har tagit det som är deras rätt. Byn som ligger på stängd mark är omringad av mindre befolkade små samhällen, där också hawaiianer bor. Den vita befolkningen är oftast inte välkommen om man inte är bekant med någon boende där. Om vita, speciellt turister, vistas där får de höra negativa kommentarer. Inte för att man är rasistisk mot turismen eller den vita befolkningen men för att man vill visa sitt missnöje med själva branschen.

Intervjusvaren erhöll jag 05-05-2006, och den syftar till att ge en bild av Ohana Councils syn på identitet och hur de själva har påverkat det hawaiianska folket. Personen som svarade på mina frågor heter Steve Tayama, och är en aktiv och offentlig person inom rörelsen. Resultatet har blivit ett starkt politiskt budskap vilket inte var mitt syfte. Förmodligen för att intervjun skedde via e-mail och av den anledningen blev svår att kontrollera från min sida. Men också för att ta i akt alla tillfällen att bli hörda speciellt då Sverige skrev under ett erkännande av det hawaiianska kungadömet innan annekteringen.

---

⁸⁰ En term för den vita befolkningen. Ordet har etablerats till ett allmänt ord på Hawai'i, där även vita använder det. Men det finns en negativ laddning i begreppet.

Resultatet som jag presenterar är utifrån Ohana Councils syn och därmed inte gällande för hela den hawaiianska befolkningen. Deras utgångspunkt är dock viktig eftersom de har många anhängare och har en stark influens på hawaiianer, i den pågående processen.

4.1 Intervjuresultat

Ohana Council strävar efter en stark etnisk identitet bland den hawaiianska befolkningen. De menar att det existerar en etnisk tillhörighet inom gruppen skild från en amerikansk identitet.

“Yes. The Hawaiian Movement has existed since even before the illegal overthrow. Its continuation has given, hope, pride, and a raising of the consciousness of the People. Its has also continued the Sovereignty of Hawaii.”

Utvecklingen av rörelsen har medfört en medvetenhet om diskursen bland hawaiianerna. Medvetenheten ger en förståelse om deras rättigheter och har utvecklats till en stolthet över det egna ursprung. Ohana Council använder begreppet *“hope”*, för att poängtera kampen. Rörelsen menar att det är deras utveckling och fortsatta verksamhet som är förutsättningen för hoppet. När jag ställde frågan vad deras syn på hawaiianernas identitet i dagens samhälle är, fick jag ett mer förklarande svar.

“The illegal military occupation (113 years) has changed us very much. Some now hold their amerikan citizenship higher than their loyalty to their natural country or race. Most are of mixed blood and cultural ways. Hawaii itself is a mixture of many and cultural ways. However, in the past 30 years there has been a resurgence in the practice of things Hawaiian, that came to light because of issues being struggled over. The bombing of Kahoolawe, Geothermanl development of Waokele O Puna forest, desecration of Hawaiian burials at Honokahau, the continued loss of lands, the horrible socio economic conditions of native Hawaiians, lifestyle changes, cultural alteration, ongoing influx of immigrants, rising costs of living, crime drugs pollution, to name a few.”

Från detta citat kan man urskilja olika synvinklar som speglar rörelsens struktur och ide. Framförallt har man i frågan om en hawaiiansk identitet även anammat en mer amerikansk syn, där man skiljer på de som inte har samma uppfattning om medborgarskap. Man ser en likhet mellan uttalandet; *“/.../Some now hold their amerikan citizenship higher than their*

loyalty to their natural country or race./.../”, och inställningen som President George W. Bush förespråkar i samband med terrorkriget; “*either your with us, or against us*”. Samtidigt finns en medvetenhet om att den hawaiiiska etniciteten existerar inom ramen av olika identiteter och kulturer. Man ser utvecklingen som en förändringsprocess istället för en pånyttfödd identitet. Den hawaiiiska identiteten har en dekonstruerad form som resultat av den historiska diskursen. Man menar inte att identiteten är pånyttfödd utan mer som tillbakablickande på det gamla sättet, dvs. en utvecklande och modifierande process.

~ * ~

Rätten till sitt eget land har blivit en central fråga med känslomässigt inslag för hawaiiianer, och i synnerhet för den hawaiiiska rörelsen. Rätten till land är en kamp som alla ursprungsfolk är engagerade i. Genom historiens gång har hawaiiianerna marginaliserats från sina kulturella arv för att lättare bli kontrollerade, och för att kontrollen över mark skulle bli problemfri.

“American imperialism, expansionism, genocide, and racism always gives its victims a feeling of inferiority, guilt, hopelessness, apathy, powerlessness. Include the taking of land, outlawing of the language, altering of religious beliefs, importation of foreign cultures and peoples, and its a wonder Hawaiians still exist at all.”

Marginaliseringen har påverkat den hawaiiiska identiteten genom att den nästan försvann. Att få möjlighet till att bruka sin mark är inte bara frågan om möjligheten till utövning av sin kultur utan en symbol för den etniska identiteten. Ohana Council gör en jämförelse mellan deras situation och ett antagande om svenskar skulle flytta till USA eller vara utan land, för att belysa problematiken:

“Could Swedes be Swedes without Sweden? How long before they begin to morf into something other than Swedes if they had no land base? They could come to amerika and be Swedish/Americans. Are black/amerikans african? Can they speak their native language? Practice their native religion? Know their culture? Under amerikan rule most Hawaiians cannot speak Hawaiian nor do they practice their natural religious beliefs. They cannot eat their native foods because they have no control over their land or sea. Having a land base is the critical element in identity.”

Rätten till mark blir även en symbol för kulturell utveckling. Man använder en geografisk plats för att förstärka kulturen i form av mattillverkning, språkbruk mm. Att ha rätt till land blir inte bara en trygghet utan marken blir en symbol för kulturen. Något som man förknippas

med och utifrån detta skapas den etniska identiteten. Av denna anledning behöver hawaiiianerna, menar rörelsen, självstyre över viss mark.

“Hawai’i will never be a mono racial place again. Actually it never was. Polynesians of mixed blood were first here and came to be called "Hawaiians". Hawaiians never called themselves Hawaiian but rather Kanaka Maoli. (true people of this land). What independence will do for Hawaiians is give them a certain amount of control to reestablish certain cultural, moral, spiritual, political, am and environmental, rules of living on a island. Amerikaqn rule is continental not island. Individual based and profit motivated. Island style is one of sharing, group interest, and getting along. Independence will change the identity of everyone. “

Hawaiianerna har alltid varit blandade, menar rörelsen, och landrättigheterna blir en symbolik för kulturell tillhörighet trots blandning. I ovanstående citat visar man också att det finns en annan hawaiiansk kultur, nämligen den som kallas ”*Island style*”. Denna uppfattning om en livsstil skiljer sig från den amerikanska synen som baseras på en helhetssyn. Denna tar inte hänsyn till den hawaiianska kulturen. Men samtidigt, menar rörelsen, får man ett erkännande av andra etniska grupper på lokal nivå.

“Most non Hawaiian long time settlers, understand Hawaii is a Hawaiian place. Many know that there was a great injustice. most feel Hawaiians have at least some special rights.“

De som har levt på Hawai’i en längre tid ger stöd åt en positiv särbehandling av hawaiiianerna. Stödet kommer från vanliga medborgare och kanske till viss del av lokala politiker. Men besluten kommer från den amerikanska, helhetssynsbaserade, politiken. Den offentliga liberala synen som USA står för, vad gällande etnicitet och diskriminering, är baserad på ekonomi. Därför menar den hawaiianska rörelsen att det existerar en dubbelmoral inom den amerikanska politiken.

“The Kingdom of Hawaii practiced "democratic" government long before amerika did. Its was all inclusive from the 1840's. On the other hand Amerika didnt have voting rights and civil rights laws enacted until the mid 1960'. Amerikan democracy is a great myth, just ask native americans, blacks, mexicans, eskimos, asian immigrants. “

Rörelsen pekar på att alla etniska minoriteter har blivit marginaliserade därför har man inte samma möjligheter. Marginaliseringen har utspelat sig på ekonomiskt plan där varje individ har ansvar för sitt eget liv. Den del av befolkningen som har sämre ekonomi eller lever under minimum gränsen exkluderas från vissa möjligheter, exempelvis bättre utbildning, arbetstillfällena och möjlighet till kulturell utövning. De som har lyckats att ta tillvara möjligheterna har också blivit indirekt tvungna att adaptera sig till den allmänna amerikanska kulturen, dvs. den "vita" kulturen. Det är svårt att ha kvar en stark etnisk identitet och utöva sin kultur och samtidigt förverkliga "The American Dream". Ohana Council strävar därför efter att uppnå "The Hawaiian Dream".

~ * ~

5. Analys

5.1 Identitet och diskurs

Enligt Hall förändras subjektet när det sker en utveckling i samhället. Samtidigt sker en förändring i hur man ser på sig själv. Diskursen blir därför viktig för identitetens skepnad. Den historiska diskursen på Hawai'i, där marginalisering och exkludering existerade, har orsakat transformation av subjektets identitet. Ohana Council ser den historiska utvecklingen på Hawai'i som ett försök till en total utrotning av den hawaiianska identiteten. Rörelsen menar att diskursen som har existerat och den som finns idag, har skapat en reduktion av kunskap om kulturen inom det hawaiianska folket. T.ex. är det många hawaiianer som inte kan tala sitt språk. Man kan inte undgå att den diskursiva bild som existerar i dagens Hawai'i, fortfarande har inslag av marginalisering. Den etniska identiteten som existerar bland hawaiianer har i stor sett påverkats av, som Kajsa Ekholm Friedman påpekar, två parallella diskurser, den öppna och den stängda nationalismen. Den öppna nationalismen ger utrymme för inkludering av olika etniska grupper. Ohana Council menar att det hawaiianska folket är blandade. Därför blir en stängd nationalism omöjlig på Hawai'i.

Identiteten skapas i presentationen av subjektet, som Hall påpekar, där bilden av minoriteten skapas av de som har den symboliska makten. Presentationen av hawaiianerna innebär en generell uppfattning om att de är dumma och lata. De förknippas med allt negativt som kriminalitet, dåliga skolresultat och arbetslöshet. Men även den statistiska synen på hawaiianerna medför en förståelse av dem som inte tillhörande ett ursprungsfolk. De framställs som blandade med andra raser och kan inte ges ett hawaiianskt erkännande. Den innehåller på så sätt fortfarande en marginalisering av ursprungsbefolkningen. Underlägsna grupper har en underlägsen roll i samhället. Deras tolkning av samhället skiljer sig från den dominerande gruppen och på så sätt får de olika identiteter. Den hawaiianska frihetsrörelsen vill återskapa en positiv identitet bland hawaiianerna. Detta skulle bli möjligt om en positiv diskurs växte fram.

Produkten av de olika diskurserna som existerar på Hawai'i, dvs. mellan hawaiianerna och den vita befolkningen, är att olika syn på samhället utvecklas. Identiteten blir på så vis olika för de båda grupperna, då de inte tolkar sin omgivning på samma sätt.

5.2 Identitet utvecklad i en samhällsreform

Hawaiianernas identitet har ändrats i samband med att samhällets rekonstruktion. Man kan i grova drag urskilja tre förändringsfaser inom den hawaiianska identiteten. Först under förkolonialismen när det existerade en etnisk identitet. Identiteten grundades i en samhällsstruktur som innebar klassindelning och olika arbetsområden. Ett erkännande existerade inom den hierarkiska strukturen. Mötet med kolonistörerna innebar en förlust av erkännandet.

Den andra fasen varade under kolonialtiden då ett transkulturellt samhälle växte fram, som Pratt uttrycker. När Cook anlände på Hawai'i skapades säkerligen en förstärkt etnisk identitet hos hawaiianerna eftersom hans närvaro bekräftade det som var hawaiianskt. Med den framväxande handeln skedde en strukturell reform där lag och normer anpassades efter västerländsk modell. En miljö utvecklades som Pratt kallar kontaktzon. Där lika centrerade kulturer möts och integreras med varandra. Kolonistörerna utvecklades från att vara en utomstående kultur till att etableras som en inhemsk. Denna process skapade en maktrelation mellan den dominerande makten och de som är underordnade denna. Den underlägsna roll som hawaiianerna befann sig inom innebar en anpassning till maktens struktur. Med tidens gång innebar detta en begränsning av kulturell utövning och en reduktion av etniskt erkännande och identitet.

Förändring skedde i samband med den ekonomiska uppgångsperioden för handelsmännen och sockerindustrin. Under denna period utvecklades ett mindervärdeskomplex gentemot den vita befolkningen. Den hawaiianska identiteten försvagades i den mening att hawaiianerna inte gärna ville identifiera sig med det hawaiianska. Då den sociala strukturen utvecklades, förändrades även identiteten, som Hall uttrycker det. Halls förklaring blir att ett sökande av erkännandet uppstår. Denna utveckling blev möjlig eftersom hawaiianerna systematiskt marginaliserades och inte fick ett erkännande för sin etniska identitet. Maktstrukturen hade medfört en identitetsförändring där man ville förknippa sig med den prospekterande befolkningen.

Den tredje identitetsfasen utspelade sig under 70-talet. Under denna period utvecklades en miljö där rörelsen kunde växa fram. Decentraliseringen av den vita befolkningens makt medförde att den hawaiianska identiteten förstärktes, eftersom hawaiianerna inte längre hade en utomstående etnicitet att se upp till. Rörelsens etablering gav möjlighet till en etnisk medvetenhet och förståelse om diskursen. När decentraliseringen av makt skedde försvann mindervärdeskomplexet och den etniska identiteten förändrades hos hawaiianerna. Medvetengörande av minoritetens diskurs och etniska bakgrund resulterade i en allt mer växande etnisk

sammanhållning. Grossberg poängterar att det finns ett samband mellan distanseringen från staten och en växande solidaritet med den etniska gruppen. Medborgarskapet blir inte längre en gällande grund för identitet då etniciteten blir en viktigare del inom identiteten.

Ohana Council poängterar att deras arbete har medfört en sammanhörighet mellan hawaiianerna där de delar en gemensam historia, ett gemensamt språk och kultur. Du Gay menar att bildandet av en organisation eller rörelse är en reform i sig och att denna process sker då identiteten ändras. När den hawaiianska rörelsen växte fram anknöts många och en reform skedde i form av en förstärkt etnisk identitet. Identiteten fanns i viss mån innan rörelsen existerade, men den bytande skepnad då rörelsen etablerades, dvs. den förflyttades till det offentliga. Rörelsens uppkomst och de förändringar som skedde i samhället var en process som existerade parallellt i utvecklingen.

~ * ~

Hall menar att erkännandet från en annan person eller grupp skapar förutsättningarna för en antingen positiv eller negativ identitet. Grunden till en positiv etnisk identitet uppstår i ett positivt erkännande. Det är ett positivt erkännande som Ohana Council vill uppnå av allmänheten och staten. Samtidigt sker en marginalisering från staten. Denna process har varit möjlig allteftersom globaliseringen utvecklats, och en försvagning uppstår av den lokala makten. Hall menar att en person antingen inkluderas eller exkluderas in i en grupp eller ett samhälle. Rörelsens uppkomst har skapat en gemenskap bland hawaiianerna. Dvs. en inkludering in i en hawaiiansk kultur. En grupp tillhörighet uppstod bland hawaiianerna med solidaritet och lojalitet i centrum. För att identiteten ska bli positiv måste man erhålla ett erkännande från "den Andre". I detta fall är "den Andre" den amerikanska staten och de multinationella företagen. Frihetsrörelsen påpekar att det existerar ett erkännande från det vanliga folket som bor på Hawai'i, och att de borde få en viss positiv särbehandling. Men de saknar ett offentligt erkännande, eftersom det inte existerar en positiv särbehandling.

~ * ~

Bland hawaiianerna finns en medvetenhet om en etnisk blandning. Det har tidigare varit lätt att identifiera sig med den vita befolkningen då de är blandade med dem. Nu vill man påpeka det hawaiianska istället. Av denna anledning har den hawaiianska rörelsen lyft fram landrätthetsfrågan. Rätten till land skulle förstärka en etnisk identitet. Land knyter band mellan folket och skapar en gemenskap. Det kan handla om gemensamma problem som är specifika inom landet eller geografien, eller minnet av den. När den geografiska platsen tas bort av någon utomstående, blir detta ett redskap för marginalisering av den inhemska kulturen. De Certeau menar att denna process skapar en maktrelation mellan den inhemska gruppen och

den utomstående, där den utomstående blir den dominanta. Att hawaiianerna inte har landrättigheter idag innebär en marginalisering, som Grossberg uttrycker det. Frihetsrörelsens kamp om makten över sin kultur blir strukturerad kring identitetsproblematiken. Detta gör Grossbergs hypotes om att kampen om makt är ordnad kring frågan om identitet, till gällande. Den nutida centralagendan är därför en satsning på att få rätten till att bruka land.

Ohana Council antyder att rätten till mark har ett symboliskt värde där man utan denna rättighet inte kan utöva sin kultur. Rätten till land för hawaiianerna skulle innebära en tillhörighet inom den etniska gruppen där man kan knyta sin historia, språk, konst mm. Den hawaiianska rörelsen menar att denna rätt skulle innebära att utövande av sin kultur och bevaring av denna blir möjlig.

Om kulturen utvecklas blir den etniska identiteten stark. Därför, menar rörelsen, är rätten till mark ett viktigt element inom identitet. Om målen uppnås skulle en bättre ekonomi och livsstil i hawaiiansk anda finnas. En sådan utveckling skulle säkerligen leda till en förstärkt hawaiiansk identitet, där kulturell utveckling skulle medföra ett bättre självförtroende.

~ * ~

Det är genom att belysa sådana frågor som rörelsen har påverkat den hawaiianska identiteten. Castells menar att det sker en önskan om tillbakagång till det gamla sättet när människor inte kan kontrollera sin omgivning. Ohana Councils agenda tyder på projekt med inslag om en återgång till det gamla, eller som dem kallar det, "the *nativ way*". Hawaiianerna har inte haft möjlighet till att få kontroll över mark eller utveckla sin kultur. Etnicitet och kultur blir en allt viktigare identitetsform för folk som lever utanför nätverksamhällets gränser.

~ * ~

6. Slutsats

Diskursen har en stor betydelse för identitet och hur denna gestaltar sig i förhållande till gruppen. Om ett samhälle genomgår en förändring som innebär en omställning av de rådande normsystemet, och den ursprungliga samhällsstrukturen påverkar detta synen på samhället och sig själv. Under den hawaiianska historien har samhällsstrukturen utvecklats från att vara en hawaiianskt baserad till en västerländsk etablering av lag och norm. Den hawaiianska identiteten utvecklades till ett mindervärdeskomplex gentemot den vita befolkningen. Hawaiianerna ville inte identifiera sig med den diskursiva bild som existerade av dem själva som underlägsna dominansen. Detta har medfört att hawaiianerna inte har haft samma utgångspunkter som den vita befolkningen. Då har man inte samma självförtroende och tar inte alla chanser som tas vad gällande utveckling av sig själv. T.ex. utbildning, affärlivet, etnisk identitet och kulturell utövning. Således kan man säga att ju mer dominant ett samhälle är, desto mer integreras minoriteter.

Den hawaiianska identiteten försvagades och som rörelsen påpekar nästan försvann under denna tid. När makten i samhället decentraliserades skapades en miljö där en frihetsrörelse kunde växa fram. Resultatet av den hawaiianska rörelsens uppkomst har fått följder på den etniska identiteten bland den hawaiianska allmänheten. Separatismen mellan dem och staten har inneburit en reducering inom mindervärdeskomplexet och var samtidigt en förutsättning för att den egna etniska identiteten skulle förstärkas. Samtidigt som rörelsen distanserar sig från staten finns en vilja att även erhålla ett erkännande från denna. Den hawaiianska frihetsrörelsens vill åstadkomma erkännande framför allt genom att få självstyre över mark. Detta menar rörelsen skulle innebära att hawaiianernas etniska identitet blir fullbordad.

~ * ~

6.1 Slutord

Resultatet i denna uppsats har medfört en generell förståelse för identitetsstrukturen och dess samband med samhällets utveckling. Jag har noterat att den teoretiska bakgrunden och hawaiianernas situation skulle kunna bli applicerbar i en global analys. I vidare forskning skulle det vara intressant att problematisera identitetsstrukturen och dess omvandling i framväxten av globala fundamentalistiska rörelser.

En diskurs påverkar människor på samma sätt som man kan antyda att olika länder har olika diskurs, då får människor olika syn på samhället och världen. Att samer har en annan

mentalitet än svenskar är samma resonemang som att hawaiianerna har en annan mentalitet än den amerikanska.

På global nivå kan man beskåda en decentralisering inom den amerikanska makten, i kontrast till EU och Kinas framväxt. Då makt decentraliseras skapas en miljö där fundamentalistiska rörelser kan växa fram. Fundamentalister kallas de för av den dominerande makten, eftersom de inte passar in i den rådande samhällsuppfattningen och strukturen. Dessa underminerade globala aktörer ser en chans i denna tid att få sin röst hörd och få fram sitt budskap på olika sätt.

~ * ~

7. Referenslitteratur

Castells, Manuel. (1997) ”*The power of identity*”, International Limited: Cornwall

Cowan, Jane K., Dembour, Marie- Bénédicte. & Wilson, Richard A. (2001): *Culture and Rights*. Cambridge: University Press

Ekholm Friedman, Kajsa. (1998): *Trubbel i Paradiset. Hawaiianernas återkomst*. Stockholm: Elander Gotab

Hall, Stuart & du Gay, Paul. (1996): *Questions of cultural identity*. London: Sage

Taylor, Charles. (1994): *Multiculturalism*. Princeton: University Press

Internekällor:

Dessa källor var senast granskade 2006-05-05.

- <http://www.hawaii-nation.org/>
- <http://www.hawaii-nation.org/soa.html>
- http://factfinder.census.gov/servlet/ADPTable?_bm=y&r_name=ACS_2004_EST_G00_DP1&-geo_id=04000US15&-ds_name=&-redoLog=false
- http://factfinder.census.gov/servlet/ADPTable?_bm=y&r_name=ACS_2004_EST_G00_DP3&-geo_id=04000US15&-ds_name=ACS_2004_EST_G00_

Bilaga 1:

Intervjumall

Do you believe that Hawaiians have a separate or non American identity?

Do you believe that the Hawaiian Movement has helped the Hawaiian identity to become stronger, or different in any way, if so in what way? (like belonging to a group, commonness, and so on)

What is your view on the identity of Hawaiians today?

- Does there exist a total Hawaiian identity, or do you see it as a mixture of different ones?
- Do you believe that the movement made any kind of impact on the ethnic identity? If so, what kind of changes?

What connection, do you believe that land and the right to land have with ethnic identity? Is it possible to have an identity and, at the same time, no governing land?

If the Hawaiian movement will succeed with the goals that are set up, will this have an impact on the ethnic identity of the Hawaiian people?

Do you feel that Hawaiians get some kind or total recognition from other cultural groups existing on Hawai'i?

Is there a connection between the history (the time after Cooks arrival) and the way that the ethnic identity of the Hawaiian people is today? How did the power relations, with the dominance of western colonists, changed the way Hawaiians see themselves?

Do you believe that the Liberal view on ethnicity that the USA, stands for officially, with the agenda that every ethnicity has the right to be treated with the same respect, and given the same opportunity is a political strategy that could be applied on Hawai'i? why?

Do you feel that the Hawaiian movements, with its many organisations, have common goals?

What is your view on the network society, or globalisation? Many sociologists say that a new identity is establishing today, a global one. Do you feel that Hawaiians have that identity as well? (Global identity I mean moving, internet and info access, and not tied to land)